

Ольга Матвеева, Лілія Шевченко, Тетяна Савостенко

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Дніпро, Україна)

Удосконалення підходів щодо поводження з побутовими відходами України у напрямі Європейського зеленого курсу

У статті розглянуто стан розв'язання проблеми поводження з побутовими відходами, проаналізовано показники їх утворення, переробки та утилізації. Показано, що порівняно з попередніми роками, збільшилася кількість населених пунктів із роздільним збиранням побутових відходів та кількість сміттєспалювальних установок, але частка побутових відходів, яка перероблена та утилізована, залишається дуже низькою (6,3 %).

Основними проблемами у сфері поводження з побутовими відходами залишаються значні обсяги відходів, що утворюються, площі сміттєзвалищ і полігонів, застарілі методи управління у цій сфері, відсутність можливостей та небажання сортувати відходи, відсутність можливостей для роздільного збору та переробки різних видів відходів.

В Україні відбувається розвиток національного законодавства у сфері управління відходами, зокрема, прийнято Національну стратегію управління відходами до 2030 року, Національний план управління відходами до 2030 року, у першому читанні ухвалено законопроект «Про управління відходами», що свідчить про впровадження основоположних принципів та положень європейського законодавства у сфері управління відходами.

На підставі аналізу кращих практик європейських країн (Швеції, Швейцарії, Німеччини, Польщі) надано пропозиції щодо запровадження низки економічних інструментів, зокрема: стимулювання перероблення побутових відходів; повне відшкодування витрат за рахунок включення до тарифу з поводження з побутовими відходами усіх витрат, пов'язаних з наданням таких послуг; впровадження механізму повного фінансування системи управління відходами з урахуванням принципів «забруднювач платить», «розширена відповідальність виробника» та «сплачує за те, що викидаєш»; реформування системи проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів; удосконалення процедури формування тарифу на послуги з поводження з побутовими відходами.

Рекомендовано органам місцевого самоврядування активізувати діяльність у напрямі: розробки та затвердження місцевих програм (стратегій) у сфері поводження з відходами та планів (схем) санітарного очищення населених пунктів на місцевому рівні; залучення інвестицій у розвиток належної інфраструктури з роздільного збору, сортування та утилізації твердих побутових відходів; створення спеціалізованих комунальних пунктів збирання відходів та приймання ними окремих видів побутових відходів; проведення інформаційно-просвітницької кампанії; формування системи індикаторів оцінки та забезпечення моніторингу рівня поводження з побутовими відходами на місцевому та регіональному рівнях.

Ключові слова: *Європейський зелений курс, поводження з побутовими відходами, Національне законодавство у сфері управління відходами, принцип «забруднювач платить», роздільне збирання та перероблення відходів, місцеві програми у сфері поводження з відходами, кращі практики європейських країн у сфері поводження з відходами*

Olga Matveieva, Lilia Shevchenko, Tetyana Savostenko

Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration National Academy of Public Administration under the President of Ukraine (Dnipro, Ukraine)

Modernisation of the waste management approaches in Ukraine within the guidelines of the European green deal

The state of waste management problem solving has been considered in the article, the indicators of their formation, processing and disposal have been analysed. It has been shown that compared to previous years, the number of the communities with separate collection of waste and the number of incinerators has increased, but the share of waste that is recycled and disposed remains very low (6,3%).

The main problems in the field of waste management are significant amounts of generated household waste, landfills, outdated managerial methods, lack of opportunities and people's unwillingness to sort waste, lack of opportunities for separate collection and recycling of different types of waste.

Ukraine is developing national legislation in the sphere of waste management, in particular, it adopted the National Waste Management Strategy until 2030, the National Waste Management Plan until 2030, the bill "On the

Waste Management”, which indicates the implementation of basic principles and provisions of European legislation in the sphere of waste management.

Based on the analysis of cases and practices of European Union countries (Sweden, Switzerland, Germany, Poland), the proposals for introduction a number of economic instruments have been provided, in particular: stimulating the recycling of household waste; full reimbursement of expenses due to the inclusion in the tariff for household waste of all losses associated with the provision of such services; introduction of a mechanism for full financing of the waste management system, taking into account the principles of “polluter pays”, “extended producer responsibility” and “pay for what you throw away”; reforming the system of conducting a tender for the provision of services for the removal of household waste; improvement of the procedure for setting the tariff for household waste management services.

It has been recommended that local governments should intensify activities in the direction of: development and approval of local programs (strategies) in the sphere of waste management and plans (schemes) for sanitation of settlements at the local level; attracting investment in the development of appropriate infrastructure for separate collection, sorting and disposal of solid waste; creation of specialised municipal waste collection points and their acceptance of certain types of household waste; conducting an informational and educational campaign for stimulation of waste sorting; formation of a system of evaluation indicators and monitoring of the level of municipal waste management at local and regional levels.

Keywords: *European Green Deal, municipal waste management, National legislation on waste management, “polluter pays” principle, separate waste collection and recycling, local waste management programs, European best practices in waste management*

Постановка проблеми.

Як зазначено у Комюніке «Європейський зелений курс» (ЄЗК), «політика щодо сталих товарів може значно зменшити відходи. Там, де не можна уникнути відходів, їх економічну цінність слід відновлювати, а вплив на довкілля та кліматичні зміни уникати чи мінімізувати. Для цього потрібне нове законодавство, зокрема цілі та заходи щодо подолання надмірної упаковки та утворення відходів» (Романко, Андрусевич, 2020). У Європейському зеленому курсі питання відходів розглядається в контексті циркулярної економіки та сталої промислової політики. Уряд України заявив про намір долучитися до ЄЗК ще з початку його прийняття – у грудні 2019 року, тому актуальними є напрацювання пропозицій щодо розв’язання існуючих проблем з урахуванням передових практик європейських країн.

Високий рівень утворення відходів та низькі показники їх використання як вторинної сировини призвели до того, що в Україні щороку в промисловості та комунальному секторі нагромаджуються значні обсяги твердих відходів, з яких лише незначна частина застосовується як вторинні матеріальні ресурси, решта потрапляють на звалища.

За даними 2020 р., в Україні перероблено та утилізовано лише близько 6,3% побутових

відходів (у 2017 р. - 4,36%) (Мінрегіон, 2021). Значні обсяги накопичених в Україні відходів та недостатність ефективних управлінських підходів та практичних кроків і заходів, спрямованих на запобігання їх надмірному утворенню, утилізації, знешкодженню та видаленню, поглиблюють екологічну кризу і стають гальмівним фактором розвитку національної економіки.

Відсутність системи перероблення (у тому числі, системи роздільного збирання) побутових відходів призводить до втрати Україною щороку мільйонів тон ресурсоцінних матеріалів, що містяться у відходах, які потенційно можуть бути введені у господарський обіг в обробленому чи переробленому вигляді. Розвиток роздільного збирання та перероблення відходів є невід’ємною частиною підвищення ефективності використання природних ресурсів і переходу до сталої «зеленої» економіки.

Вагомий внесок у дослідження проблематики підвищення ефективності управління у сфері поводження з відходами здійснено у працях таких дослідників, як Р. Берлінг, О. Берюх, Т. Козаченко, Ю. Олениченко, М. Шафоростова та ін. Віддаючи належне напрацюванням науковців, слід наголосити на необхідності продовження наукових розвідок за даною проблематикою, враховуючи необхідність негайних кроків з боку України для

впровадження європейських стандартів у відповідній сфері.

Метою статті є аналіз стану і проблем у сфері поводження з побутовими відходами в Україні, надання рекомендацій щодо їх розв'язання з урахуванням передових практик європейських країн.

Виклад основного матеріалу дослідження.

За інформацією Міністерства розвитку громад та територій України, за 2020 р. в Україні утворилось понад 54 млн.м³ побутових відходів, або понад 15 млн. тонн, які захоронюються на 6 тис. сміттєзвалищ і полігонів загальною площею майже 9 тис. га.

Завдяки впровадженню в 1707 населеному пункті роздільного збирання побутових відходів, роботі 35 сміттесортувальних ліній, 1 сміттєспалювального заводу і 3 сміттєспалювальних установок у 2020 р. було перероблено та утилізовано близько 6,3% побутових відходів, з них: 1,7% спалено, а 4,6% потрапило на заготівельні пункти вторинної сировини та сміттєпереробні лінії. Порівняно із попередніми роками, збільшилась кількість населених пунктів із роздільним збиранням побутових відходів та кількість сміттєспалювальних установок (наприклад, у 2016 році роздільно збирали сміття 575 населених пунктів, на території країни працювало 22 сміттесортувальні лінії, 1 сміттєспалювальний завод і 3 сміттєспалювальні установки).

Станом на початок 2021 р., на 19 полігонах влаштовано систему вилучення біогазу та експлуатуються когенераційні установки, потужність яких досягла 26 МВт. Разом з тим, кількість перевантажених сміттєзвалищ становить 261 од. (4,3%), а 868 од. (14%) не відповідають нормам екологічної безпеки.

Неналежним чином проводиться робота з паспортизації та рекультивациі сміттєзвалищ. З 1542 сміттєзвалища, які потребують паспортизації, у 2020 р. фактично паспортизовано 93 одиниці (потребує паспортизації 23,9% сміттєзвалищ від їх загальної кількості). З 424 сміттєзвалища, які потребують рекультивациі, фактично рекультивовано 24 одиниці. Найбільша кількість полігонів, які потребують рекультивациі, у Одеській області – 82 одиниці та у Закарпатській

області – 59 одиниць. Потреба у будівництві нових полігонів складає 318 одиниць. Через неналежну систему поводження з твердими побутовими відходами в населених пунктах, як правило у приватному секторі, у 2020 р. виявлено 22,6 тис. несанкціонованих звалищ, що займають площу 0,56 тис. га, з них ліквідовано у 2020 р. 21,7 тис. несанкціонованих звалищ площею 0,53 тис. га (Мінрегіон, 2021).

Отже, головна проблема для України – навіть не в тому, що українці багато сміять, забруднюючи навколишнє середовище, а в тому, що в країні відсутня комплексна система поводження із відходами. Відповідно до даних Державної служби статистики України, показник утворення відходів в Україні в середньому становить 250-300 кілограмів на рік на людину і має тенденцію до зростання (Романко, Андрусевич, 2020).

Українські містатареґіони мають серйозні проблеми із «розумним» управлінням побутовими відходами. Застарілі методи управління цією сферою, переповнені чи несанкціоновані сміттєзвалища, відсутність можливостей та небажання сортувати відходи, відсутність можливостей для роздільного збору та переробки різних видів відходів – виклики, з якими зіштовхується влада на місцях. У результаті, від такої ситуації потерпає не лише стан довкілля у місті, але й відбувається прямий вплив на здоров'я та добробут мешканців.

Ситуація значною мірою залежить від державної політики, законодавчих новацій та конкретних фінансово-економічних механізмів, затверджених на загальнонаціональному рівні. Тому реформа сфери управління відходами на виконання відповідних положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС є вкрай важливою та актуальною.

Важливим етапом формування сучасної державної політики у сфері поводження з відходами стало ухвалення (розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08 листопада 2017 р. № 820-р.) Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року та Плану її імплементації, що, зокрема, визначив забезпечення у 2030 р. перероблення 50% побутових відходів загального обсягу їх утворення шляхом збільшення чисельності населення, яке

здійснює роздільне збирання побутових відходів, до 48% та введення в експлуатацію додаткових сміттесортувальних ліній та сміттєпереробних заводів.

Відповідно, з метою сприяння реалізації Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року на регіональному рівні потрібно забезпечити:

- формування регіональних стратегій (програм) у сфері поводження з відходами для всіх регіонів країни з визначенням механізмів досягнення цільових показників: така стратегія має встановити місця розташування інфраструктурних об'єктів, цільовий обсяг послуг у галузі поводження з твердими побутовими відходами, спосіб визначення тарифів та платників за окремими видами послуг, можливості залучення приватного капіталу;

- при визначенні цільових показників пріоритет має надаватися роздільному збиранню та переробці твердих побутових відходів на противагу їх захороненню з урахуванням стану інфраструктури, обсягу та структури твердих побутових відходів, попиту на вторинні матеріали і кліматичних умов регіону.

На місцевому (районному та міському) рівні необхідно забезпечити розробку плану санітарних заходів у місті, запровадження роздільного збирання та компостування відходів у сільській місцевості, моніторинг поточної діяльності операторів ринку.

Із 1 січня 2018 р. вступили в дію зміни до Закону України «Про відходи», відповідно до яких на території України запроваджено нові правила поводження з побутовими відходами, що забороняють захоронення їх неперероблених видів.

Прийнято Національну стратегію управління відходами до 2030 року, Національний план управління відходами до 2030 року, у липні 2020 р. Верховна Рада України прийняла у першому читанні законопроект «Про управління відходами» № 2207-1д. Цим законопроектом впроваджуються в національне законодавство основоположні принципи та положення європейського законодавства у сфері управління відходами, зокрема, запровадження ієрархії управління відходами та основні вимоги до розширеної відповідальності виробника, вводиться

система довгострокового планування управління відходами на національному, регіональному та місцевому рівнях.

У цілому, національне законодавство у сфері управління відходами має встановити прозорі правила галузі та побудувати сучасну інфраструктуру управління відходами. Наразі на рівні областей триває розробка регіональних планів управління відходами до 2030 року, а деякі області мають свої відповідні стратегії.

Спеціальними заходами у сфері поводження з побутовими відходами має бути прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію економічних інструментів, зокрема, впровадження механізму повного фінансування системи управління відходами з урахуванням принципів «забруднювач платить», «розширена відповідальність виробника» та «сплачує за те, що викидає».

Принцип «забруднювач платить» можна визначити таким чином:

- витрати на обробку відходів покриває той, хто їх утворює;

- беруться до уваги повні витрати, пов'язані із впливом на навколишнє середовище, включаючи витрати на рекультивацию земельних ділянок під полігонами, відновлення природного середовища й амортизацію об'єктів захоронення відходів (виділення спеціальних коштів на будівництво нового об'єкту замість того, що вибуває з використання).

У міжнародній практиці термін «забруднювач» тлумачиться в більш широкому сенсі: забруднювачем вважається не лише громадянин або організація, але й виробник та (або) продавець товару, що вимагає переробки наприкінці життєвого циклу товару. Покладання відповідальності на виробника означає, що він має організувати систему утилізації відходів самостійно (тобто зібрати та утилізувати продукцію) або ж колективно (через галузеві асоціації або єдиних координаційних агентів).

Політика Європейського Союзу у сфері поводження з твердими побутовими відходами спрямована не на запобігання утворенню відходів, а на побудову максимально екологічно безпечної системи поводження з їх потоками. У Директиві № 2008/98/ЄС про відходи, яка є базовим

документом у сфері поводження з твердими побутовими відходами, пріоритетними цілями політики щодо поводження з твердими побутовими відходами визначено охорону навколишнього середовища, мінімізацію негативного впливу утворення відходів і поводження з ними на навколишнє середовище та громадське здоров'я.

Ключовим елементом розвитку системи поводження з відходами в країнах ЄС став перехід від процесуального підходу, орієнтованого на технічне й санітарне регулювання окремих процедур та етапів поводження з відходами, до програмно-цільового, який полягає в побудові ієрархії цільових показників та опрацюванні підходів до їх досягнення з урахуванням місцевої специфіки.

Наприкінці 2016 р. ЄС прийняв рішення, що до 2020 р. у Європейському союзі перероблятимуть 50% усіх відходів, а сміття сортуватимуть на чотири обов'язкові фракції: скло, папір, метал та пластик, а також рештки продуктів. Кожна фракція матиме свій колір. Відтак, протягом 2017 р. у кожному місті ЄС встановили нові контейнери, а також провели інформаційну кампанію, що сприяло покращенню сортування відходів, а також їх переробці.

У контексті аналізу досвіду ЄС в цьому напрямі доцільним є дослідження досвіду Швеції. Як відомо, Швеція – одна з країн з найбільш розвиненими системами поводження з відходами, яка досягла рівня утилізації 99% сміття та імпортує його з інших країн. В Швеції 50,6% відходів переробляють вдруге, 48,6% спалюють для виробництва енергії, 0,8% відправляють на полігони – туди потрапляє тільки те сміття, з яким нічого не можна зробити. В країні діють 32 заводи з переробки сміття, які забезпечують 810 тис. домовок теплом і 250 тис. домовок електрикою.

У Швеції відповідальність за переробку відходів упаковки – основного джерела скла, пластика, металу, паперу й картону у складі твердих побутових відходів – несуть виробники. Компанії, що виробляють або постачають упаковану продукцію на ринок Швеції, можуть укласти угоду з національною організацією європейської системи Green Dot, яка має назву Fost Plus. Зазначена організація нараховує майже 5500

членів, охоплюючи 92% ринку упаковки. Суми внесків розраховуються з огляду на типи та обсяги упаковки, які щороку декларуються компаніями.

Виробники та продавці роблять внески до національної організації Green Dot. Пакувальні матеріали, за утилізацію яких вже сплачено, маркуються символом Green Dot. Організація Green Dot у співробітництві з приватними та муніципальними операторами здійснює збирання та переробку відходів упаковки із символом Green Dot.

Не менш корисним в цьому напрямі видається і досвід Швейцарії. Саме Швейцарія вперше ввела принцип «хто смітить, той і платить», завдяки чому стала однією з перших країн, що досягли досить високої частки перероблення і утилізації відходів. В її основі лежав обов'язок викидати сміття тільки в мішках з наклеєними на них акцизними марками, які потім були замінені на спеціальні пластикові сині мішки, які потрібно окремо купляти в магазинах за ціною 17 франків за 10 мішків об'ємом по 35 літрів. Але з тих пір і інші країни ЄС, зокрема, Німеччина, Австрія, скандинавські країни, досягли показників, аналогічних швейцарським.

Варто згадати тут і досвід Німеччини як однієї з тих країн ЄС, які дуже відповідально ставляться до роздільного сортування та переробки сміття. Тут з 1994 року діє Закон про переробку відходів, який є центральним федеральним законом німецького законодавства у цій сфері. У кожному будинку є декілька персональних смітєвих баків (від 3 до 8). Контейнери відрізняються між собою за кольором. Збір різних видів відходів в єдиний бак суворо заборонено законом. В цілому, система поводження із відходами тут збігається зі шведською: їх сортують громадяни (одразу при викиданні сміття), потім додатково сортують на спеціальному заводі, куди сміття поставляється місцевими смітєзбиральними підприємствами, і вже після цього піддають переробці за видами, що передбачає і ресайклінг. Інші види відходів утилізують чи піддають біорозпаду з метою отримання біопалива (усі види харчових відходів). Вивіз сміття від житлових будинків здійснюється централізовано, проте плата за вивіз закладається у суму місцевих зборів. Раз на рік кожен мешканець

Німеччини отримує від сміттєзбирального підприємства поштове повідомлення, де наводиться річний графік вивозу того чи іншого типу сміття, зазначається, як і куди потрібно викидати побутові відходи, а також, що робити в «особливих випадках».

В умовах проведення Україною реформи децентралізації влади, не можна оминати і кейсу Польщі. Відповідно до Закону «Про відходи» у Польщі з 2013 р. усі повноваження, пов'язані з поводженням з відходами, належать гмінам (органи місцевого самоврядування). З 2018 р. у Польщі запроваджено електронну базу даних з управління відходами. Кожна гміна у Польщі повинна забезпечити роздільний збір відходів на фракції: папір, скло, метал, пластик та відходи, що біодеградують (зелені та харчові). Гміна також є відповідальною за збирання та передачу на перероблення небезпечних відходів. Законодавство Польщі передбачає створення гмінами об'єднання з управління відходами. З 29 грудня 2016

р. розпорядженням Міністра охорони навколишнього середовища в Польщі запроваджено обов'язковий роздільний збір відходів, що біорозпадаються. Розрахунок з перевізниками, які вивозять сміття, здійснюється на основі кількості вивезених побутових відходів, тобто рахується вартість їхніх послуг тоннами вивезеного сміття. Два підприємства, які, зокрема, збирають відходи в Познані, мають обладнані машини GPS-трекерами і електронною вагою. Кожен окремий контейнер для збору відходів обладнаний електронним чіпом, тому коли сміття викидається з резервуару, воно обов'язково зважується. Електронна система фіксує маршрут, збір відходів з контейнерів та їх транспортування на спалювання, компостування чи до пунктів переробки відходів. Незаконне викидання сміття та утворення сміттєзвалищ у Польщі карається тюремним ув'язненням від 5 днів до 5 років для фізичних осіб та штрафом у розмірі до 10% від доходів для юридичних осіб (табл. 1).

Таблиця 1

Регулювання незаконного викиду та захоронення відходів у деяких країнах Європейського Союзу

Країна	Тип і рівень кримінальної санкції для фізичних осіб	Тип і рівень кримінальної санкції для юридичних осіб
Швеція	Тюремне ув'язнення до 2 років (у разі серйозних порушень від 6 місяців до 6 років)	Економічні штрафи санкції від 500 до 100000 євро
Данія	Тюремне ув'язнення від 2 років (якщо серйозний злочин, що завдав шкоди навколишньому середовищу до 4-х років)	Кримінальна відповідальність – штраф: без обмежень
Польща	Тюремне ув'язнення від 5 днів до 5 років	Кримінальна відповідальність – штраф не більше 10% від доходів

Враховуючи досвід ЄС, у межах реалізації принципу «забруднювач платить» в Україні доцільно провести низку реформ:

– виділити поводження з відходами для населення та комерційного сектора в самостійну послугу з прозорою структурою платежів;

– розпочати поетапне впровадження оплати послуг залежно від фактичного споживання, перейти від встановлення тарифів та надання послуг пропорційно до площі приміщень до системи оплати «сплачує за те, що викидаєш» (це передбачає платежі залежно від фактичного обсягу відходів та передплату за збирання контейнерів для відходів, великогабаритного

сміття, електронних приладів і небезпечних відходів); у багатоквартирних будинках неможливо точно прив'язати певний обсяг відходів до окремих домогосподарств, і принцип «забруднювач платить» не може бути повною мірою реалізований;

– підвищити екологічний податок на утилізацію відходів задля заохочення переробки відходів замість їх захоронення. Крім цього, цей податок має використовуватися для забезпечення спільного фінансування переробки утворених відходів та рекультиватії закритих полігонів у регіонах, які не мають доступу до інших джерел фінансування;

– запровадити принцип розширеної

відповідальності виробника у тих сегментах, які можуть бути комерційно привабливими (відходи упаковки), а також у тих, які вимагають найбільш технологічної переробки та знешкодження (батареї, лампи, аерозолі тощо);

– визначити чітку методологію тарифікації послуг у галузі поводження з твердими побутовими відходами. До тарифу мають включатися витрати з урахуванням повного циклу поводження з твердими побутовими відходами, у тому числі, проведення санації та подальшої рекультивациі полігону, а також, витрати на усунення інших негативних наслідків. Захоронення відходів на полігонах має визначатися як альтернатива, пов'язана з найбільшими витратами, другим за вартістю варіантом має бути спалювання відходів без вироблення енергії. Розмір тарифу повинен визначатися на регіональному рівні відповідно до національної методології.

Регіональні системи поводження із твердими побутовими відходами повинні включати механізми «сплачуй за те, що викидаєш»:

1. Розміщення передплаченої тари для збирання відходів поблизу житлових кварталів або у спеціальних пунктах збирання відходів. Оператори можуть продавати контейнери самостійно або через уповноважені організації за погодженням з клієнтом (координаційним агентом).

2. Застосування спеціальних ваучерів або етикеток, що гарантують вивезення та (або) утилізацію певних видів відходів (великогабаритне сміття, побутові прилади тощо).

3. Тарифікація пропорційно до ваги фактично вивезеного сміття.

Ці заходи спрямовані на коригування української моделі поводження з побутовими відходами до рамкових умов Європейського зеленого курсу, сприяти екологізації й «озелененню» виробництва товарів і послуг та, у підсумку, сприяти укріпленню засад сталого розвитку України та її громад.

Висновки.

Потенціал використання твердих побутових відходів як вторинної сировини може стати потужним чинником розвитку сталої економіки в Україні за умови формування інституційних та організаційно-економічних засад залучення їх у виробництво, а також споживання. Для досягнення цієї мети необхідно забезпечити прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію економічних інструментів, зокрема: стимулювання перероблення побутових відходів; повне відшкодування витрат за рахунок включення до тарифу з поводження з побутовими відходами усіх витрат, пов'язаних з наданням таких послуг; впровадження механізму повного фінансування системи управління відходами з урахуванням принципів «забруднювач платить», «розширена відповідальність виробника» та «сплачуй за те, що викидаєш»; реформування системи проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів; удосконалення процедури формування тарифу на послуги з поводження з побутовими відходами.

Водночас місцевим державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування доцільно активізувати свою діяльність у напрямі: розробки та затвердження місцевих програм та стратегій у сфері поводження з відходами та планів (схеми) санітарного очищення населених пунктів на місцевому рівні; залучення інвестицій у розвиток належної інфраструктури з роздільного збору, сортування та утилізації твердих побутових відходів; створення спеціалізованих комунальних пунктів збирання відходів та приймання ними окремих видів побутових відходів; проведення інформаційно-просвітницької кампанії; формування системи індикаторів оцінки та забезпечення моніторингу рівня поводження з побутовими відходами на місцевому та регіональному рівнях.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Вісім ідей для зелених міст України / авт. кол.: С. Романко, Н. Андрусевич. Київ: 350.org, 2020. 56 с.
- Стан сфери поводження з побутовими відходами в Україні за 2020 рік. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zkhk/terretory/stan-sfery-povodzhennya-z-pobutovymy-vidhodamy-v-ukrayini-za-2020-rik>.
- Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 08 лист. 2017 р. № 820-р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR170820.html.
- Про відходи: закон України від 5 берез. 1998 р. № 187/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
- Проект Закону України «Про управління відходами». URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69033.
- Чи повинні ви платити за сміття: проста/складна арифметика. Т. Тевкун. Економічна правда. 15 верес. 2017 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/09/15/629145>.
- Pay-As-You-Throw. USA Environmental Protection Agency, 2017. URL: <https://archive.epa.gov/wastes/conserves/tools/payt/web/html/index.html>.
- Як Швеція досягнула утилізації 99% сміття та імпортує його з інших країн.: URL: <http://ipress.ua>.
- Відповідальність за незаконний викид сміття та ліквідацію відходів в країнах ЄС: інформ. довідка. Європейський інформаційно-дослідницький центр. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua>.

REFERENCES

- Romanko, S, Andrusovich, N. (2020) Visim idej dla zelenyx mist Ukraini. Kyjv:350.org, 56 p.
- Stan sfery povodzhennja z pobutovymy vidxodamy v Ukraini za 2020 rik. Retrieved from: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zkhk/terretory/stan-sfery-povodzhennya-z-pobutovymy-vidhodamy-v-ukrayini-za-2020-rik>.
- Pro sxvalennja Natsionalnoi strategiji upravlinnja vidxodamy v Ukraini do 2030 roku: rozporjadzhennja Kabineru Ministriv Ukraini vid 08.10.2017 r. № 820-p. Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR170820.html.
- Pro vidxody: zakon Ukrainy vid 5 bereznja 1998 r. № 187/98-BP. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
- Projekt Zakonu "Pro upravlinnja vidxodamy". Retrieved from: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69033.
- Tevkun, T. (2017) Chy povynni vy platyty za smittja: проста/skladna aryfimytyka. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/09/15/629145>.
- Pay-As-You-Throw (2017). USA Environmental Protection Agency. Retrieved from: <https://archive.epa.gov/wastes/conserves/tools/payt/web/html/index.html>.
- Jak Schvetsija dosjagnula utylyzatsiji 99% smittja ta importuje jogo z inshyx krajyn: Retrieved from: <http://ipress.ua>.
- Vidpovidalnist za nexakonnyj vykyd smittja ta likvidatsiju vidxodiv v krajina ES: inform. dovidka. Evropejskij informatsijno-doslidnytskij tsentr. Retrieved from: <http://euinfocenter.rada.gov.ua>.

Matveieva Olga

Ph.D., Assoc. Prof., <https://orcid.org/0000-0003-3344-1497>, olivebox30@gmail.com

Shevchenko Lilia

Ph.D., Assoc. Prof. <https://orcid.org/0000-0002-4853-8593>, shev4enko.lilia1@gmail.com

Savostenko Tetyana

Ph.D., Assoc. Prof., <https://orcid.org/0000-0002-4115-3340>, t.savostenko@gmail.com

Стаття надійшла / Article arrived: 06.04.2021

Схвалено до друку / Accepted: 08.06.2021